

Vaasan hallinto-oikeus
PL 204
65101 Vaasa
vaasa.hao@oikeus.fi

Muutoksenhaku

Päätös, josta valitetaan: Vaasan kaupunginvaltuuston päätös §21 (4.5.2020) Yhdystien ja moottoritien liikennejärjestelyt -asemakaavasta (ak1065).

Tieto valitusajasta: Kaupunginvaltuuston kokouksen pöytäkirja, joka on tullut yleisesti nähtäville 12.5.2020.

Valittaja:

Vaasan ympäristöseura – Vasa miljöförening r.y. on rekisteröity luonnonsuojeluyhdistys, jonka toimialueeseen kuuluvat Vaasan kaupunki ja Mustasaaren kunta.

Prosessiosoite:

~~XXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXX@XXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXX@XXXXXX~~

Vaatus:

Vaadimme, että hallinto-oikeus kumoaa Vaasan kaupunginvaltuuston päätöksen §21 (4.5.2020) Yhdystien ja moottoritien liikennejärjestelyt asemakaavasta (ak1065) karttaliitteessä yksilöidyn osin luonnonsuojelulain, vesilain ja yleiskaavan vastaisuuden sekä riittämättömien luontoselvityksien vuoksi.

Perustelut:

1. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan huomioimatta jättäminen

Kaava on ristiriidassa luonnonsuojelulain 49 §:n kanssa, joka kieltää viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen.

Pitkämäen alueella koordinaattipisteessä 7005217:231438 (euref) Vaasan ympäristöseuran edustaja havaitsi 3.5.2020 viitasammakon kutupaikan eli luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen lisääntymis- ja levähdyspaikan. Kutevia sammakoita oli arviolta 5-10, mutta määrä saattoi olla tätä suurempi. Kaavan toteutuminen tältä osin ilmiselvästi hävittäisi lisääntymis- ja levähdyspaikan, mikä ei ole mahdollista ilman asianmukaista poikkeamista hävittämis- ja heikentämiskiellosta.

Viitasammakon kutupaikka ei ole löytynyt kaupungin omissa luontoselvityksissä, eikä se ole siten huomioitu kaavassa. Kutupaikka sijaitsee kaavan ainoalla LPA-alueella.

2. Luonnontilaisen lähteen huomioimatta jättäminen

Kaava on myös ristiriidassa vesilain 2 luvun 11 §:n kanssa, joka kieltää lähteen luonnontilan vaarantamisen.

Yllä mainittu Pitkämäen viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka sijaitsee kosteikolla, jonka vesi on kasvillisuuden perusteella suurelta osin peräisin kosteikon länsireunassa sijaitsevasta n. 15-20 neliömetrin kokoisesta tihkupintalähteestä. Lähteessä kasvaa pohjavesivaikutusta ilmentävistä lajeista purosukero-, luhtakuiri-, kiiltolehvä- ja isolehväsammalta. Lähde on upottavapintainen ja siitä peräisin oleva vesi on voimakkaan ruosteenväristä, mikä on näkyvissä myös mainitussa kosteikossa sekä kosteikon alapuolisessa tien varren ojassa. Lähteen välittömässä lähiympäristössä vallitsevat luontaiset varjostusolosuhteet eikä merkkejä lähteen vesitaloutta muuttaneista toimenpiteistä ole havaittavissa. Kyseessä on näkemyksemme mukaan vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen luonnontilainen lähde, joka täyttäisi myös metsälain 10 §:n (lähteen välitön lähiympäristö) kriteerit. Biotooppi on Vaasassa ja sen lähiympäristössä äärimmäisen harvinainen eikä tiedossamme ole alueelta muita vastaavanlaisia luonnontilansa näin hyvin säilyttäneitä lähteitä. Kuten jo edellä viitasammakon osalta mainittiin, kaavan toteutus tältä osin vaarantaa myös lähteen luonnontilan, mikä ei ole mahdollista ilman aluehallintovirastolta haettavaa poikkeusta vaarantamiskiellosta.

3. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen puutteellinen huomiointi

Uusi päätie Elementtitehtaantien jatke kulkee Liisanlehdon alueella liito-oravan reviirin ydinalueen läpi ja hävittää kolme liito-oravan pesäpuuta. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on myöntänyt kaupungille poikkeusluvan luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämiskiellosta. Vaasan ympäristöseura on tehnyt muutoksenhaun poikkeamislupapäätöksestä (liitteenä).

Poikkeusluvan mukaan kaavan KTY-alueella ja valkoisella alueella – joka on Elementtitehtaantien jatkeen tiealuetta – säilyy kuusi liito-oravan käyttämää puuta. Näistä yksi kolopuu ja yksi runsaasti papanoitu puu jäävät KTY-alueen pohjoisreunaan. Yksi puu, jossa on liito-oravalle soveltuva pönttö, sekä kolme muuta runsaasti papanoitua puuta jää valkoiselle alueelle. Kaavassa näitä puita ei ole huomioitu mitenkään, ei kaavamerkinnällä eikä suojelumääräyksellä. Tien yli ei ole myöskään merkitty liito-oravan kulkureittiä, vaikka valkoisen alueen leveys on keskimäärin noin 30 metriä.

KTY-alueelle jäävän kolopuun huomioimatta jättämistä voidaan pitää luonnonsuojelulain 49 §:n vastaisena, koska kyseessä on intensiivisen rakentamisen alue. Kolopuun ympärille ei ole jätetty suojaavaa puustoa, eikä kulkuyhteyttä kolopuulle Elementtitehtaantien yli ole turvattu.

Asemakaavan valmistelussa ei ole noudatettu ympäristöministeriön ohjetta, jonka mukaan tapauksessa, jossa liikenneväylälle ei ole olemassa muuta vaihtoehtoa "on kaavan yhteydessä selvítettävä ne erityiset ehdot, joilla väylä voitaisiin toteuttaa ilman, että se rikkoo liito-oravan suojelua koskevia säännöksiä." Kaavoituksen yhteydessä ei ole kuitenkaan selvitetty tapoja lieventää kaavan haittoja liito-oravan suojelulle – on vain haettu poikkeuslupaa. ELY-keskus ei kuitenkaan myöntänyt poikkeuslupaa esimerkiksi KTY-alueen pesäpuiden hävittämiseksi, ja siksi pesäpuut olisi pitänyt huomioida kaavassa ennen sen hyväksymistä.

Pitkämäen alueella sijaitsee myös liito-oravan elinpiirin osa, jota ei ole huomioitu kaavassa. Elinpiirin osa sijaitsee Pitkämäen KTY-alueen länsiosassa. Vaasan ympäristöseuran edustaja löysi

maastokäynnillään 3.5.2020 alueelta 8 papanapuuta, joista kahden (kuusi ja haapa) juurella oli runsaammin papanoita (50-100 kpl). Kolo puuta tai risupesää alueelta ei löytynyt. Metsikkö on kuitenkin vuonna 2020 ollut aktiivisessa liito-oravan käytössä. Metsikön koko on noin 1,5 hehtaaria ja liito-oravan elinpiiri jatkuu tietävästi Strömberinkadun länsipuolella.

4. Suojelumääräyksen puuttuminen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeältä alueelta sekä osayleiskaavan vastaisuus

Liisanlehdon alueella sijaitsevalta EV-alueelta, jolla tiedetään sijaitsevan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, puuttuu suojelumääräys, joka turvaisi alueen puuston säilymisen liito-oravalle sopivana. Asemakaavan EV-alueelta puuttuu kokonaan kaavamääräys, eikä liito-oravalle tärkeälle alueelle ole annettu mitään päällekkäismerkintää. Näin ollen kaava ei turvaa riittävästi liito-oravan elinmahdollisuuksien säilymistä alueella.

Alueelle on aikaisemmin laadittu osayleiskaava (Laatukäytävän osayleiskaava), jossa Liisanlehdon EV-alue on merkitty V-alueeksi ja osa siitä on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeäksi alueeksi/eläimistö (luo-1). Luo-1-alueella on seuraava kaavamääräys: "Alueella sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Alueella ei saa ryhtyä toimenpiteisiin, jotka saattavat heikentää liito-oravan elinympäristöä." Nyt hyväksytystä asemakaavasta puuttuu vastaava kaavamääräys, eli asemakaava heikentää liito-oravan elinympäristön suojelua verrattuna osayleiskaavaan. Näin ollen katsomme, että asemakaava on tältä osin osayleiskaavan vastainen.

5. Riittämättömät luontoselvitykset

Maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa selvittämään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet sekä muut merkittävät luontoarvot. Kaavan rakennusalueiden maankäytön tehokkuus on suuri, ja siksi oleelliset luontoarvot olisi pitänyt selvittää tarkasti.

Alueella tehty luontotyyppikartoitus on ollut puutteellinen, koska siinä ei ole tunnistettu Pitkämäen alueella sijaitsevaa luonnontilaista lähdettä.

Myös viitasammakon (Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) tiukasti suojeltu laji) kutupaikka on jäänyt tunnistamatta luontoselvityksissä. Alueella ei ole ilmeisesti tehty erillisselvitystä viitasammakosta, vaikka sen tiedetään kutevan Vaasan seudulla myös piensoilla. Kaavaselotuksessa mainitaan, että kaava-alueella havaittiin EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista pohjanlepakko sekä liito-orava, ja että "luontotyyppikartoituksen maastotöiden yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella arvioitiin, että selvitysalueella ei esiinny muita Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV (a) eläinlajeja."

Vaasassa 15.6.2020

Matti Tuomaala,
puheenjohtaja

Lasse Villanen,
sihteeri

Liitteet:

Liite 1 Kartta, jossa on – sinisin rajauksin - yksilöity ne kaavan osat, joita valitus koskee

Liite 2 Vaasan kaupunginvaltuuston päätös 21§ 4.5.2020

Liite 3 Muutoksenhakuohjeet (kaupunginvaltuusto)

Liite 4 Vaasan ympäristöseuran muutoksenhaku Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen päätöksestä EPOELY/1323/2019 (20.2.2020).